

ОСТАННІЙ БУНКЕР

“ОГО” дізнавалась, хто хоче господарювати в рівненській схованці друга Гітлера Еріха Коха

За часів Другої світової німці збудували в країні три бункери для нацистської верхівки: для Адольфа Гітлера — під Вінницею, для рейхсфюрера Гімлера — під Житомиром. Останній з трьох, який єдиний вцілів до наших днів, збудований у Рівному для гауляйтера рейхскомісаріату “Україна” та близького друга Адольфа Гітлера — Еріха Коха. Однак навряд чи багато рівнян знають, де він знаходиться. Днями бункер привернув до себе увагу депутатів Рівнеради, а містом пішли чутки, що “бункер Коха” продали...

КОГО ЦІКАВИТЬ БУНКЕР КОХА?

Причиною до написання матеріалу стало оголошення, яке з'явилося відразу на багатьох інтернет-сайтах та форумах. Стосувалося воно бункера часів Другої світової війни і було наступного змісту (цитуюмо мовою оригіналу): “На днях буде вскрыта подземная часть засекреченного нем. Бункера Ериха Коха гауляйтера Украины в Ровно уже откачана и проведена разведка. В бункере имеется электростанция, диз. установка, насосы, масса запечатанных так и не вскрытых после войны дверей и многое другое. Бункер с этого года является частной собственностью, все работы проводятся легально. Жду ваших предложений”. Далі йшли контактна інформація: електронна адреса, номери мобільного та стаціонарного телефонів...

Ще за кілька днів тема військового бункера зазвучала на минулій сесії Рівненської міськради при виділенні земельної ділянки ОСББ “Оберіг”, приміщення якого знаходиться поблизу схованки Еріха Коха. Депутати відмовили Об'єднанню співвласників багатоквартирного будинку у виділенні землі, запідозривши, що саме на ній розташований бункер, що метою прохання про землю є бажання отримати саме цей об'єкт. Однак в ОСББ “Оберіг” кажуть, що бункер їх не цікавить, а межі ділянки, яку вони просили у депутатів, закінчуються якраз перед ним.

— Територія, виділена нашому ОСББ, завершується біля тих підсобних при-

міщень, що згоріли минулого року. Бункер стоїть трохи далі на міській землі. Як нам повідомили, бункер передали в оренду комерційній компанії. Недавно вони почали проводити там якісь роботи та встановили накриття, — каже голова ОСББ “Оберіг” Олександр ШЕМЕТОВ. — Ми хотіли обгородити дворову територію, тож звернулися за поясненнями до міськвиконкому щодо того, як розподілена земля поблизу

Спроби використати бункер Коха в комерційних цілях і навіть приватизувати були давно. Але міські депутати щораз залишали такі побажання без задоволення

нашого будинку. Офіційним листом нам повідомили, що земельна ділянка поруч із бункером належить місту і в оренду не передавалася.

Депутат Рівненської міськради Андрій Грещук теж цікавився долею бункера і направляв у відповідні органи депутатські звернення щодо того, хто орендар чи власник цього об'єкта і чи законні роботи, які там проводяться.

— Осінню минулого року до мене звернулись мешканці прилеглих до бункера будинків, з проханням розібратись, що за роботи проводяться в бункері, — каже депутат Рівнеради Андрій ГРЕЩУК. — І я направив депутатські запити, аби в'яяснити ситуацію.

Спроби використати бункер Коха в комерційних цілях і навіть приватизувати були давно. Але міські депутати щораз залишали такі побажання без задоволен-

ня. Щоправда, була спроба здати його в оренду одному підприємцю за символічну плату 249 грн на місяць, але він і тих не сплачував. Тому згодом договір з підприємцем розірвали, і підземелля знову залишилось без господаря.

— Починаючи з 2002 року, двічі на сесіях Рівнеради одні з тодішніх заступників міського голови ставив питання про, так би мовити, благоустрій території, на якій знаходиться бункер Еріха Коха. Пропонувалися варіанти, що бункер використають як фундамент для будівництва. В одному з випадків — для будівництва кафе. Але депутати не погодились на відведення цієї ділянки. Аргументували міські обранці це тим, що бункер є пам'яткою Другої світової війни і має бути збережений, — каже Андрій Грещук.

НЕ ПРОДАЛИ, А ЗДАЛИ В ОРЕНДУ

Вдруге бункер здали в оренду три роки тому підприємству ВАТ “Укрцемремонт” для облаштування в ньому офісу.

— Майже два роки тому ми виграли аукціон на оренду бункера. І міська влада здала нам його на 49 років під будівництво офісу. За оренду будівлі платимо щомісячно 8 тисяч гривень, — пояснював у грудні минулого року газеті “Рівне вечірне” заступник директора з будівництва ВАТ “Укрцемремонт” Андрій ОСТАПЧУК.

Однак заступник керівника “Укрцемремонт”, мабуть, помилювався в термінах оренди, оскільки згідно з договором оренди №1784 від 27 квітня 2007 року ВАТ “Укрцемремонт” отримував бункер строком лише на два з половиною роки — до 27

жовтня минулого року. У документі міститься пункт, що у випадку, якщо жодна зі сторін не висловлює заперечень, то договір автоматично пролонгується на той же термін з тими ж умовами — тобто до 2012 року. Помилувався він і в сумі орендної плати. Згідно з договором, підприємство сплачує щомісяця до міського бюджету трохи більше трьох тисяч гривень.

Теоретично існує можливість приватизувати бункер через впровадження так званих “невід'ємних поліпшень”. Відповідний дозвіл, на їх проведення, від 19.09.2008 року за номером 08-541 орендар отримав в управлінні комунальної власності міста. Яке видало цей документ, посилаючись на розпорядження в.о. міського голови, секретаря Рівненської міської ради, Юрія ТОРГУНА від того ж числа №1654-Р. Однак, як зазначив Юрій Торгун, міський голова чи той, хто виконує його обов'язки, не приймає такі рішення одноосібно, а фактично візує своїм підписом рішення відповідної комісії. Цей документ дає право орендарю на проведення після отримання відповідних дозволів і погоджень проводити поліпшення об'єкта, однак

Бункер здали в оренду три роки тому підприємству ВАТ “Укрцемремонт” для облаштування в ньому офісу

не дає права на проведення реконструкції.

ЗЕМЛІ ОРЕНДАРЮ НЕ ВИДІЛЯЛИ

Нещодавно, після того, як перед входом у бункер Коха орендар спорудив навіс, який викликав кілька запитань в управлінні архітектури і містобудування Рівненського міськвиконкому, інспекція ДАБК в Рівненській області провела перевірку щодо дотримання норм ВАТ “Укрцемремонт”, за результатами якої орендарю

було направлено припис.

— В оренду здана лише наземна частина бункера площею 89,6 метра квадратних, для розміщення офісу. Орендар має право на проведення поліпшення бункера, а не його реконструкцію, — каже заступник начальника управління архітектури і містобудування Рівненського міськвиконкому Сергій БОЛІЩУК. — Поліпшення — це роботи всередині приміщення, які не потребують дозволу на будівельні роботи. А реконструкція, як, наприклад, встановлення навісу, передбачає зміну функціонального призначення чи лінійних розмірів приміщення. Це в свою чергу передбачає виділення землі та отримання дозволу на проведення будівельних робіт.

За словами голови постійної комісії з питань архітектури, будівництва та землепорядкування Рівненського міськради Руслана МАЛЬОВАНОГО, земля ВАТ “Укрцемремонт” не виділялася.

— Я особисто не пам'ятаю, щоб та ділянка виділялася в оренду. Знаю, що приблизно у 2006 році був конкурс на передачу цього бункера в оренду. Я вважаю, який би той бункер не був, але це частина історії нашого міста.

Його можна було б приєднати до музею і показувати людям, — переконаний Руслан Мальований. — Можливо, бункер — це хороший фундамент, але це неповага до минулого. А ці будівельні роботи, що зараз проводять, взагалі незрозуміло ким дозволені. Для будь-якого будівництва найперше потрібна відведена земельна ділянка з певним цільовим призначенням. Якщо земля і відведена якимось чином, у чому я маю сумнів, то точно не для будівництва. Можливо, лише для обслуговування { о }

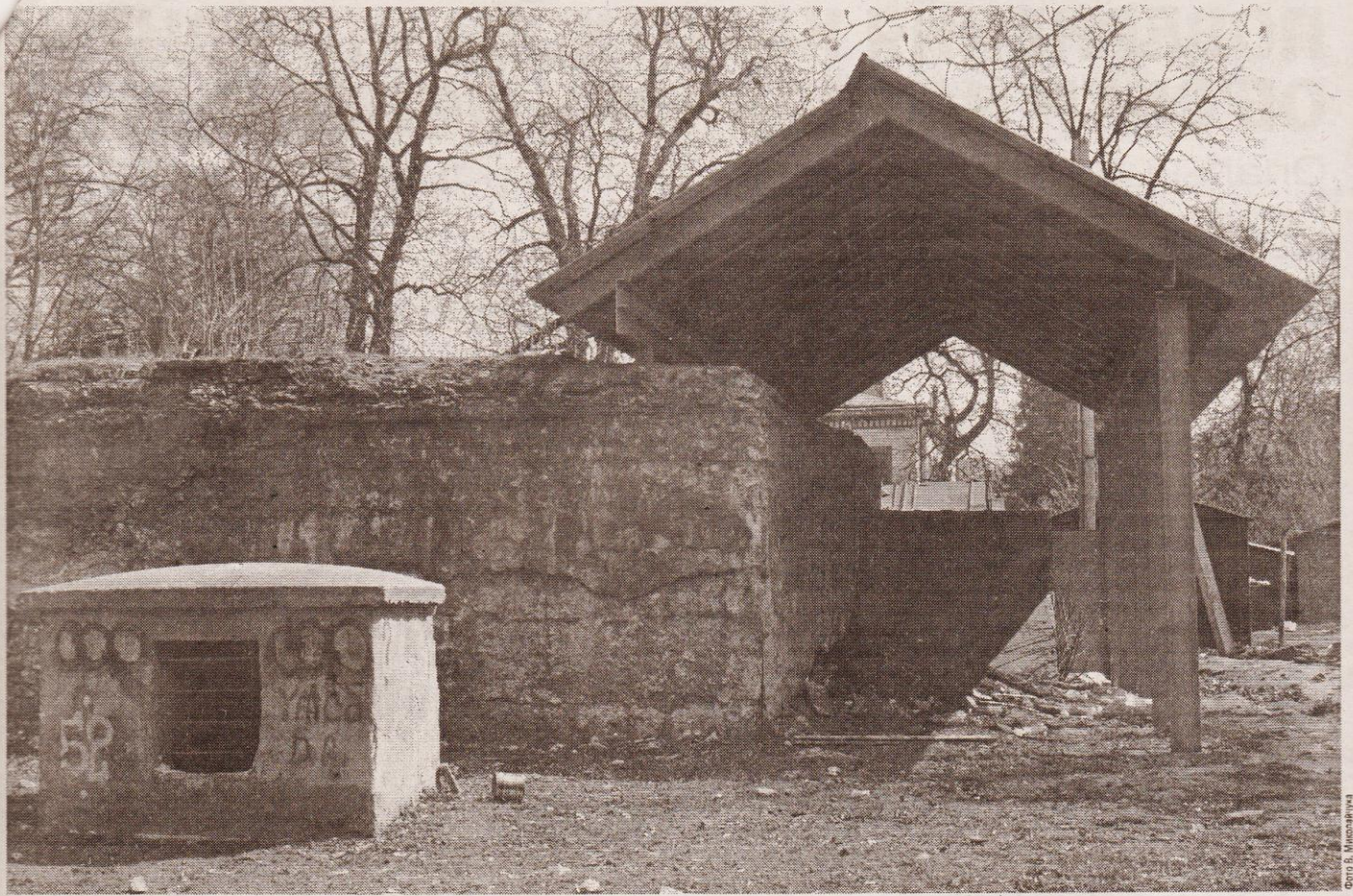

Фото: Б. Мисюк

ВАТ "Укрцемремонт", яке орендує бункер, спорудило над входом навіс. Але чиновники і депутати переконані — права на приватизацію бункера Еріха Коха це не дає

тої споруди. Якщо там уже щось будують, то це незаконно.

Як пояснили фахівці, аби отримати всі необхідні погодження на будівництво чи реконструкцію об'єкта, що, можливо, в майбутньому дає б змогу орендарю наповняти на праві приватизації бункера, потрібно спочатку, аби депутати на сесії міськради виділили земельну ділянку. Але навіть при цій умові остаточне рішення мають прийняти депутати Рівнеради.

— У договорі оренди чітко зазначено, що орендар має право і зобов'язаний належним чином утримувати бункер. Він може проводити ремонтні роботи, — каже заступник міського голови Сергій ВАСИЛЬЧУК. — Але це не дає йому права приватизувати цей об'єкт. Таке право може бути надане виключно рішенням сесії міської ради.

БУНКЕР — НЕ ІСТОРИЧНА ЦІННІСТЬ?

Попри те, що бункер Другої світової війни, який

був схованкою Еріха Коха, особистого друга Адольфа Гітлера, гауляйтера рейхскомісаріату "Україна", столиця якого знаходилась у Рівному, є без сумніву цікавою історичною спадщиною, він не внесений до державного реєстру пам'яток історії. Відповідний документ був наданий ВАТ "Укрцемремонт" 5 жовтня 2007 року. Щоправда, в документі немає прямої згадки про бункер, а вказано: "Враховуючи, що земельна ділянка, на території якої планується проведення реконструкції з добудовою, розташовується в межах охоронної зони пам'ятки національного значення — будівлі колишньої гімназії (охоронний №599)... вести за документацією, розробленою та погодженою... з органом охорони культурної спадщини Рівненської обласної державної адміністрації". Як виявилось, сам бункер Коха на обліку як історична пам'ятка не стоїть.

— Бункер ніколи не був об'єктом культурної спадщини. Відповідно він не перебував на обліку і не був взятий на облік, — каже за-

ступник начальника відділу охорони історико-культурної спадщини і туризму, управління культури і туризму РОДА Юрій КАЛІТИНСЬКИЙ. — Відповідно до закону України "Про охорону культурної спадщини" (стаття 5): занесення об'єктів культурної спадщини місцевого значення відноситься до повноважень центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини. (Державна служ-

Бункер не є історичною спадщиною не тому, що він нецікавий з точки зору історії нашого міста, а тому, що ніхто не додумався зібрати пакет документів для внесення його в реєстр таких пам'яток

ба з питань охорони культурної спадщини — авт.). Відповідно до роз'яснень цієї служби, аби взяти цей об'єкт на облік, потрібна відповідна документація, яку ніколи ніхто не збирав. Тому що ніколи не було звернень з цього питання.

Виходить, що бункер не є історичною спадщиною не тому, що він нецікавий з точ-

ки зору історії нашого міста, а тому, що ніхто не додумався зібрати пакет документів для внесення його в реєстр таких пам'яток. Однак цю ситуацію можна виправити, аби тільки знайшлися бажуючі це зробити. Щоб згодом, на місці, де колись була резиденція Еріха Коха, був не чийсь офіс, а історична родзинка Рівного, подивитись на яку їхали б туристи. Міські чиновники кажуть, що не дозволять, аби бункер

оренди діє до 27 квітня 2012 року. І коли він закінчиться — прийматимемо рішення, як його використовувати далі. Сподіваюсь, на той час у міста буде достатньо коштів, щоб облаштувати бункер належним чином і зробити його однією з історичних родзинок Рівного.

Зайшли на сайт, де було оголошення про бункер Коха, і подзвонили за вказаними телефонами: за одним номером ніхто не піднімав слухавку протягом кількох днів, за другим — автоматичний жіночий голос сказав, що даного номера не існує. На лист, відправлений на електронну адресу ніхто не відповів...

Попри те, що "ОГО" отримала чи не всі коментарі та копії документів, питань в цій історії залишається багато. Та й історія останнього вцілілого нацистського бункера на території України має багато загадок, легенд та таємниць, а це означає, що "далі буде..."

Олексій КРИВОШЕЄВ,
Наталія НИРКОВА